

PATVIRTINTA
Gimnazijos direktorius
2019 m. *liepos 31* d. įsakymu Nr. V-*105*

**PASVALIO R.
PUMPĖNU GIMNAZIJOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

SUDERINTA
Gimnazijos tarybos pirmininkė

Laima Noreikienė
2019-*06-17*

SUDERINTA
Pasvalio rajono savivaldybės administracijos
švietimo ir sporto skyriaus vedėjas

dr. Gvidas Vilys
2019-*08-15*

Pumpėnai, 2019

TURINYS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS.....	3 psl.
II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI.....	6 psl.
III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI.....	6 psl.
IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS.....	6 psl.
V. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMUI NAUDOJAMOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRIEMONĖS.....	24 psl.
VI. NAUDINGOS INTERNETINĖS NUORODOS.....	28 psl.
VII. UGDYMO PASIEKIMAI IR VERTINIMAS.....	30 psl.
VIII. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI.....	31 psl.
IX. PRIEDAI.....	33 psl.

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Informacija apie švietimo teikėją

Švietimo tiekėjo pavadinimas: Pasvalio r. Pumpėnų gimnazija

Teisinė forma: biudžetinė įstaiga

Grupė: bendrojo ugdymo mokykla

Ugdymo(si) kalba: lietuvių

Ugdymo(si) forma: dieninė

Įstaigos kodas: 190615485

Adresas: Panevėžio g. 53, LT-39235 Pumpėnai, Pasvalio r. sav. tel. (8 451) 43 648;

Kalno skyrius: Aukštagojaus g. 8, Kalno k., Pumpėnų sen., Pasvalio r.;

Mikoliškio skyrius: Pušaloto g. 18, Mikoliškio k., LT-39015, Pušaloto sen., Pasvalio r.

El. p. pumpenum@pasvalys.lt

Interneto svetainės adresas: www.pumpenu.pasvalys.lm.lt

1.2. Vaiko, tėvų (globėjų, rūpintojų), vietas bendruomenės poreikiai

Programa orientuota į vaiko poreikių tenkinimą. Vaiko poreikis turėti geras socialines, edukacines vystymosi salygas yra vienas pagrindinių ir su vaiko amžiumi nesikeičiančių interesų. Atsižvelgdami į individualius, specialiuosius poreikius, siekiame tenkinti pagrindinius vaiko poreikius: saugumo, aktyvumo, žaidimo, bendaravimo, bendradarbiavimo, pažinimo, saviraiškos.

- **Poreikis jaustis saugiai.** Vaikas gali jaustis saugus, pradžioje būdamas suaugusiuju globoje, palaipsniui ir pats mokosi saugoti save.
- **Poreikis judėti.** Vaikas nuolat juda, bėgioja, sportuoja, laipioja judėjimui, aktyviai veiklai skirtose zonose, lauko aikštélėse.
- **Poreikis žaisti.** Kiekvienas vaikas turi galimybę žaisti su jam patinkančiais žaislais, pasirinkti žaidimo vietą, draugus. Žaisdamas jis išreiškia savo socialinę patirtį, bendrauja.
- **Poreikis bendrauti.** Vaikas nori būti gerbiamas, kitų pripažintas, kaip turintis savitų gabumų, vertingų savybių, išlikti savitu, skirtingu nuo kitų.
- **Poreikis patenkinti savo smalsumą.** Tenkindamas savo smalsumą, vaikas kaupia žinias, tikslina turimus daiktų vaizdiniu, veikia aplinkoje su įvairiais daiktais, kartu plečia savo žodyną. Vaikas nori viską paliesti, pajauti todėl, kad jo saviti mokymosi metodai.
- **Poreikis būti savarankiškam.** Vaikas nori pats savarankiškai valgyti, rengtis, pasirinkti veiklą, priemones, žaislus.
 - **Poreikis produktyviai ir kūrybingai veiklai.** Šiuolaikinėje žinių ir technologijų visuomenėje augantis vaikas domisi, nori žaisti kompiuterinius ir kt. žaidimus. Vaikas beveik visada nori ką nors veikti: piešti, lipdyti, konstruoti. Tam, kad vaikas nuolat galėtų igyvendinti savo sumanymus, jam sudaromos palankios salygos tai atlikti, sukuriant lanksčią ir mobilią ugdymosi aplinką.

Tėvų lūkesčiai susiję su vaiko ugdymu: jiems labai svarbu, kad būtų sudarytos geros visapusiško ugdymo(si) salygos, kad būtų tenkinami specialistieji ir išskirtinių gebėjimų turinčių vaikų poreikiai, teikiama specialistų pagalba. Tėvų lūkesčiai: tinkama vaikų priežiūra ir maitinimas, vaiko saugumo ir sveikatos užtikrinimas, vaiko mokėjimas bendrauti su bendraamžiais ir su suaugusiais, savarankišumas, pasirengimo mokyklai svarba ir pan.

Puoselejamos visos vaikų galios, lemiančios asmenybės vystymąsi ir integracijos į visuomenę sėkmę, tikslingai ugdomos vaikų vertybinių nuostatos, tenkinami svarbiausieji jų poreikiai:

pažinimo, bendravimo, asmeninio vertingumo, saviraiškos, judėjimo, fizinio ir psichinio saugumo. Siekdamai patenkinti įstaigą lankančių vaikų poreikius, taikome visapusišką vaikų ugdymą, atsižvelgdami į vaikų amžių, raidos ypatumus, specialiuosius poreikius. Įstaigą lankantiems vaikams teikiama logopedo, socialinio pedagogo, specialiojo pedagogo pagalba.

1.3. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Vaikystė – tai asmenybės psichinių, dvasinių ir fizinių galių formavimosi laikotarpis. Tai gražiausias ir dažnai geriausias žmogaus gyvenimo laikotarpis, kupinas emocijų, ieškojimų ir atradimų, neužmirštamų minučių ir įspūdžių. Kiekvienas vaikas – unikali asmenybė, kuri geriausiai vystosi tada, kai pati renkasi kaupimo būdą. Todėl kiekvienam vaikui suteikiama pasirinkimo laisvę. Jis turi galimybę rinktis veiklą pagal savo poreikius, interesus bei nuotaiką. Vaikystė – tai laikas, kai padedami pagrindai gyvenimo meilei ir mokymuisi tobulumo, troškimui ir atsparumui gyvenimo negandoms, visų gyvybių pagarbai, prisiminti, pratesti mūsų senolių kultūrą, papročius, norui dalintis ir padėti kitiems. Tai laikotarpis, kuriame itin ryškus natūralus žmogaus siekis būti laisvam ir savarankiškam savo mintimis, veiksmais, jausmais. Vaikas pasaulį pažista kaip naują ir jį atranda keisdamas, todėl vaikystės aplinkoje mes visi esame svarbūs, kuriame, gyvename ir žaidžiame kartu. Visų mūsų požiūris į vaiką supančią aplinką yra skirtinges. Viskas priklauso nuo akių, kurios žiūri, nuo jausmų, kurie jaučia. Vaiko tobulėjimas siejamas su natūralia, spontaniška jo sklaida, laikant vaikiškumą itin vertinga savybe, ypatingą reikšmę suteikiant vaikų bendruomenei, kaip aplinkai, kurioje labiausiai reiškiasi vaiko savivoka ir vyksta savaiminis socialinės kognityvinės patirties kaupimas. Šiuo atveju vaikams nėra primetamos suaugusiuju bendruomenei būdingos veiklos ir elgesio taisyklės, taigi palaikomi unikalūs „vaikiški“ mokymosi būdai.

Mums artima Vakarų Europos teoretiko pedagoginė F. Frebelio idėja: žaidimas – pagrindinis ugdymo metodas). Ikimokyklinio ugdymo grupėje labai svarbu išmokti žaisti. Tai svarbiausias „mokslas“ šiame amžiuje. Vaikai pasižymi lakia vaizduote, „magišku“, simboliniu mąstymu, linkę fantazuoti, stebeti, tyrinėti, kurti, „išžaisti“ įvairias situacijas, kartu ir modeliuoti, eksperimentuoti, repetuoti įvairius vaidmenis.

Visokeriopai skatinama ankstyvoji vaikų draugystė, gebėjimas dirbtį grupelėmis, kooperuotis, bendradarbiauti, veikti bendrai ir individualiai. Vaikas aktyvus ir nenurimstantis, kupinas naujos energijos ir nuolat siekiantis pasinerti įpažinimo paslaptis. Jis mokosi būti suaugęs, savarankiškas, mokosi elgtis su artimaisiais, gyvaja gamta. Vaikas toks pat žmogus kaip ir mes, suaugusieji, tik jis dar mažas, tik jo emocijos stipresnės, įspūdžiai gilesni, vidinis pasaulis spalvingesnis bei tyresnis ir nepalyginti turtingesnis negu suaugusiuju. Susitarimas tarp vaikų ir suaugusiuju bei kartu kuriamos taisyklės padeda formuotis atsakomybės jausmui. Skatinamas aktyvus vaiko dalyvavimas visose veiklose, palaikoma jo iniciatyva, išklausoma vaiko nuomone. Tėvai ir pedagogai turi saugoti savitos vaikystės vertėbes, puoselėti asmens unikalumą ir jo norą tobulėti.

1.4. Mokytojai ir kitų specialistai

Su ikimokyklinio amžiaus vaikais dirba 22 darbuotojai, iš jų 10 mokytojų: 7 turinčios aukštąjį išsilavinimą, 2 turi aukštęsnį išsilavinimą, 1 mokosi kolegijoje. Dvi mokytojos turi vyresniosios mokytojos kvalifikacinę kategoriją ir 8 – mokytojos kvalifikacinę kategoriją. Logopedinę pagalbą teikia logopedė ir logopedė metodininkė, specialiąją pedagoginę pagalbą teikia specialioji pedagogė, socialinę pagalbą teikia socialinė pedagogė metodininkė. Dirba dvi meninio ugdymo mokytojos: vyresnioji mokytoja ir mokytoja metodininkė. Mokytojos ir pagalbos mokinii specialistės nuolat kelia savo kvalifikaciją kursuose ir seminaruose, dalijasi geraja darbo patirtimi organizuodamos atviras veiklas, šventes, pramogas. Glaudžiai bendradarbiauja su bendruomenės nariais, įsijungia į gimnazijos, vietas bendruomenių veiklą, vykdomus projektus.

1.5. Įstaigos ir regiono savitumas

Pagrindiniai ugdymo uždaviniai – ugdyti doras, savarankiškas, sąmoningas, laisvai mąstančias asmenybes, gebančias kūrybingai veikti. Sukurta saugi, jauki aplinka, leidžianti pasireikšti visiems vaikų gebėjimams. Vaikai jaučiasi laukiami, saugūs, reikalingi ir mylimi. Kiekviena grupė – atvira, sukurtos estetiškos, vaiko kūrybingumą skatinančios aplinkos, dirba kompetentingi ir kūrybingi mokytojai, kiti specialistai, sudarytos sąlygos vaikams sveikai maitintis, susipažinti ir stebeti gamtą visais metų laikais, igyti mokėjimų ir įgūdžių natūralioje aplinkoje.

Pumpėnų gimnazijos ir Kalno skyriaus ikimokyklinio ugdymo grupės įsikūrusios Pasvalio rajone Pumpėnų seniūnijoje, Mikoliškio skyriaus ikimokyklinio ugdymo grupės įsikūrė Pušaloto seniūnijoje. Pumpėnų gimnazijos 2 ikimokyklinio ugdymo grupės 2–3 ir 3–5 metų vaikams ir mišri Kalno skyriaus ikimokyklinio ugdymo grupė 3–6 metų vaikams. Ikimokyklinio ugdymo grupių darbo dienos trukmė 10.30 val. (7.30–18.30 val., 7.20–18.20 val. Kalno skyrius).

Pumpėnų ikimokyklinio ugdymo „Bitučių“ ir „Boružiukų“ grupės įsikūrusios Pumpėnų gimnazijos pastato pirmame aukšte ugdymo procesui pritaikytose patalpose. Ugdytiniai naudojasi gimnazijos sporto ir aktų salėmis, valgykla. Pumpėnuose yra Pasvalio kultūros centro filialas, biblioteka, seniūnija, paštas, bažnyčia. Netoliese yra vandens telkinys, parkas, vaikų žaidimų aikšteliė. Aplinka palanki vykdyti įvairius edukacinius, šventinius renginius gamtoje bei gamtos taršos prevencijai skirtus projektus. Ikimokyklinio ugdymo grupėse ugdomi vaikai nuo 2 iki 5 metų. Grupių tradicija – dalyvauti Pumpėnų gimnazijos šventėse, akcijose, kuriose vaikai gali parodyti savo meninius gebėjimus.

Kalno skyriaus ikimokyklinio ugdymo „Drugelių“ grupė įsikūrusi Jurgėnų kaimo bendruomenės centre, ugdymo procesui pritaikytose patalpose. Centre yra Pasvalio kultūros centro filialas, biblioteka, medicinos punktas, vietas bendruomenės patalpos. Netoliese yra vaikų žaidimų aikšteliė. Vaikams sudarytos sąlygos pasivaikščioti, stebeti gamtą įvairiais metų laikais.

Tenkindami vaikų poreikį pažinti artimiausią aplinką, supažindiname juos su grupės aplinka, su rajono ypatumais. Tai tipiškas šalies šiaurinės dalies lygumų rajonas – derlingų žemių, upių, slėnių kraštas. Pagal užimamą plotą Pasvalio rajonas yra vienas mažiausiai šalyje. Šiam kraštui būdingos lygumos, kurių atsiradimo priežastys yra net prieš 350 milijonų metų plytėjęs vandens baseinas – senovinės negilio marios. Tai karstinių iğriuvų ir smegduobių vietovė, ypatinga savo Smegduobių parku, Girnų muziejumi, Žaliuoju šaltiniu, Krašto muziejumi, Baltijos kelio istorija, garsiaisiai šio krašto žmonėmis: broliais Vileišiais, B. Brazdžioniu, M. Karčiauskui, E. Matuzevičiumi, G. Petkevičaitė-Bite ir kitais.

Mikoliškio ikimokyklinio ugdymo skyrius yra Pasvalio rajono pakraštyje, 35 km. nuo Pasvalio miesto, 2 km. nuo Panevėžio rajono ribos, 9 kilometrai nuo Pumpėnų gimnazijos. Skyrių lanko vaikai iš Pušaloto, Mikoliškio ir aplinkinių kaimų. Veikia dvi mišrios ikimokyklinio ugdymo grupės: „Bitučių“ grupė (2–4 metų vaikai) ir „Drugelių“ grupė (4–6 metų vaikai). Grupes lanko lietuvių tautybės vaikai.

Skyrius pasirinkęs saugios ir sveikos gyvensenos ir etnokultūrinę pakraipą – vykdomas ilgalaiakis projektas „Tautos kultūra vaiko gyvenime“ ir „Saugios ir sveikos gyvensenos įgūdžių ugdymas“. Vykdoma socialinių-emocinių įgūdžių ikimokyklinio ugdymo programa „Kimochis“.

Skyrius puoselėja gimtojo krašto tradicijas, papročius. Kuriamas saugi ir sveika ugdomoji aplinka. Siekiama sutarimų su tėvais ir bendruomene. Kuriamas savitas stilius. Vykdoma veikla atitinka tėvų lūkesčius. Tėvai pagal galimybes remia ir palaiko vykdomą ugdymo strategiją.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Humaniškumo. Pripažystama teisė būti skirtingam – gerbti vaiką kaip asmenybę. Pripažystama vaiko vidinio pasaulio nepriklausomybę – savarankišumas garantuojantis jam teisę gyventi ir elgtis pagal prigimtį bei asmeninę patirtį.

Demokratiškumo. Sudaromos lygios galimybės visiems vaikams harmoningai vystytis ir visapusiškai ugdytis.

Prieinamumo. Ugdymo turinys sudarytas taip, kad jį būtų galima lanksčiai taikyti atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius, interesus bei galimybes.

Tęstinumo. Ugdymo turiniu siekiama, kad vaikas darniai pereitų nuo ugdymo(si) šeimoje ar ikimokyklinėje grupėje prie ugdymo(si) priešmokyklinėje grupėje, o vėliau – mokykloje.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas. Atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsningumais, padėti vaikui išsiugdyti savarankišumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiaisiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

Siekti, kad vaikas:

- Plėtotų individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, pažintų ir išreikštų save.
- Pozityviai bendrautų ir bendradarbiautų su suaugusiaisiais ir vaikais, mokytusi spręsti kasdienes problemas, atsižvelgtų į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes.
- Aktyviai dalyvautų ir kūrybiškai išreikštų save šeimos, ugdymo įstaigos ir vietas bendruomenės gyvenime.
- Mokytusi pažinti ir veikti: žaistų, keltų klausimus, tyrinėtų, rinktųsi veiklos būdus ir priemones, samprotautų apie tai, ko išmoko, numatyta tolesnės veiklos žingsnius.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Grupėse dirbančios mokytojos, vadovaudamosi ikimokyklinio ugdymo programa, planuoja savaitės ugdomąją veiklą. Tai tik orientyras, nevaržantis mokytojų, leidžiantis joms kūrybingai organizuoti savo veiklą, ją įvertinti ir koreguoti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžių, jo patirtį, vaiko individualumą bei grupės savitumą, tėvų bei vaikų poreikius.

Mokytojos gali papildyti veiklos planavimą naujausiomis kolegų idėjomis, paskelbtomis pedagoginėje spaudoje, leidiniuose, pedagoginiuose tinklalapiuose.

Programos ugdymo turinys parengtas vadovaujantis ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu, kurį sudaro 18 vaiko ugdymosi pasiekimo sričių, išskirtų siekiant visuminio vaiko asmenybės ugdymosi ir atsižvelgiant į vaiko raidos bei ugdymosi ypatumus. Pasiekimų sritys yra lygiavertės. Jos apima visus svarbiausius vaiko nuo gimimo iki šešerių metų pasiekimus, kurie sudaro pamatą sėkmingai kompetencijų – socialinės, sveikatos, pažinimo, komunikavimo, meninės – plėtotei priešmokykliniame ugdyme.

Vaikų veiksenos numatytos siekiant aprėpti visų vaikui reikalingų kompetencijų (socialinės, komunikavimo, pažinimo, sveikatos saugojimo, meninės) ugdymą.

Socialinė kompetencija. Puoselėjimas vaiko orumas, pasitikėjimas savimi bei savo gebėjimais. Palaikomas ir skatinamas domėjimasis savimi, bendraamžiais, suaugusiaisiais. Savo „aš“ suvokimas ir siejimas su kitais žmonėmis. Susipažystama su vertybėmis ir visuomenei priimtinu elgesiu. Skatinama suprasti kas gera ir kas bloga. Skatinamas jautrumas, noras padėti kitam.

Komunikavimo kompetencija. Ugdomi komunikavimo gebėjimai, kurie reiškiasi visose vaiko gyvenimo srityse: bendravimas žodžiu ar raštu, žodyno praplėtimas, dalyvavimas pokalbyje išreiškiant save, suvokiant gamtos ir žmogaus sukurtą grožį.

Pažinimo kompetencija. Vaiko domėjimasis viskuo, kas yra aplinkui. Gebėjimas sutelkti dėmesį, suvokti, įsiminti, samprotauti, spręsti problemas, kritiškai mąstyti. Gebėjimas taikyti įvairius pasaulio pažinimo būdus: stebėjimą, klausinėjimą, eksperimentavimą, modeliavimą, prognozavimą, informacijos paiešką.

Sveikatos saugojimo kompetencija. Tai gera vaiko sveikata ir savijauta. Formuojami fizinio judėjimo svarbos sveikatai ir sveikos gyvensenos įgūdžiai, gebėjimai justi ir valdyti savo kūną, keičiant judėjimo kryptį, tempą, jėgą, išlaikyti pusiausvyrą, suvokimą atitinkantį sveikatos, higienos ir saugumo sampratą.

Meninė kompetencija. Suteikiama galimybė pajauti ir stebeti grožį. Žadinamas poreikis bendrauti su menu ir ji kurti. Padedama vaikui pažinti ir išreikšti save pačiomis įvairiausiomis meno priemonėmis bei formomis: vaidinant, šokant, muzikuojant, kuriant dailės darbelius. Lavinamos vaikų kūrybinės galios.

Ugdymo programoje, atsižvelgiant į vaikų norus, pedagogų sumanymus, ugdomosios aplinkos galimybes, vietas bendruomenės/šeimų lūkesčius bei rekomendacijas, pedagogų gerają patirtį, laikmečio iššūkius, numatyti šie **metodai**:

- žaidybiniai - skatina vaikų judėjimą, žadina jų teigiamas emocijas, fantaziją, formuoja socialinius įgūdžius, sukoncentruoja dėmesį į veiklos tikslinumą;

- vaizdiniai/interaktyvūs - formuoja vaizdinius apie vaikus ir juos supantį pasaulį;

- praktiniai/darbiniai - per veiklą padeda vaikams pažinti/suprasti juos supančią aplinką ir jos kaitą, formuoja socialinius įgūdžius;

- žodiniai - pasakojimai, pokalbiai, diskusijos, skaitymai moko suvokti ir perduoti informaciją, komunuoti;

- kūrybiniai - sudaro sąlygas reikšti savo mintis, emocijas, meninius gebėjimus, įgyvendinti idėjas;

- eksperimentiniai/tyrinėjimo - moko stebeti, įsiklausyti, išgirsti, pamatyti, atrasti, padeda suprasti ir kontroliuoti kintančias aplinkybes, tenkina lankstumo besikeičiančioje aplinkoje reikmes;

- projektiniai - inovatyvūs, lankstūs, susiję su įvairiomis temomis, orientuoti į visų kompetencijų gebėjimų, taip pat pilietinį, etnokultūrinį, ekologinį, aplinkosauginį ugdymą.

Kompetencija ir ugdytina sritis	Vertybinių nuostatai ir gebejimai	Vaikų veiksenos		
		2- iki 3 m.	3–5 m.	3–6 m.
Sveikatos saugojimo k.	Nuostata Norai ugdomsi sveikam kasdieniam gyvenimui reikaltingus įgūdžius. Gebėjimai Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitarkos veiksmus; apsirengia ir nusirengia, naudojasi tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir elgiasi aplinkoje.	<ul style="list-style-type: none"> Valgo ir geria padedamas arba savarankiškai. Pradeda naudoti stalą įrankius Kartais parodo mimika, rankų ženklais norėdamas tuštintis ir suaugusiojo padedamas eina į tualetą. Kiša koją į batuką, ranką į rankovę, deda kepurę ant galvos. Atpažista ir parodo savo rūbelius. Suaugusiojo padedamas, bando nusiplauti ir nusišluostyti rankas. Suaugusiojo padedamas pučia nosį į servetėlę. Paprašytas padeda žaislą į jam skirtą vietą. 	<ul style="list-style-type: none"> Naudojasi stalo įrankiais. Ivardina ką mėgsta, ko nemėgsta. Laikosi asmens higienos taisykių. Pats apsirengia, nusirengia. Laikosi grupės taisykių. Žino mandagaus elgesio taisykles. Žino saugaus elgesio taisykles. Žino žaislų, savo asmeninių daiktų vietą. Žino keletą sveikatai naudingų ir vertingų maisto produktų. Žino kelis grūdinimosi būdus. 	<ul style="list-style-type: none"> Naudojasi stalo įrankiais. Ivardina ką mėgsta, ko nemėgsta. Laikosi asmens higienos taisykių. Pats apsirengia, nusirengia. Laikosi grupės taisykių. Žino mandagaus elgesio taisykles. Žino saugaus elgesio taisykles. Žino žaislų, savo asmeninių daiktų vietą. Žino keletą sveikatai naudingų ir vertingų maisto produktų. Žino kelis grūdinimosi būdus.
Fizinis aktyvumas	Nuostata Norai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą, ir žaidimus. Gebėjimai Eina, bėga, šliaužia,	<ul style="list-style-type: none"> Užlipa ir nulipia nuo kėdės, atsisėda ant jos, suaugusiojo padedamas prisitraukia. Sėdasi ir supasi ant arkliuko. 	<ul style="list-style-type: none"> Sistemingai mankštinasi, sportuoja. Atlieka šuolių judesius. Atlieka įvairias įėjimo ir bėgimo užduotis. Žaidžia komandinus ir 	<ul style="list-style-type: none"> Sistemingai mankštinasi, sportuoja. Atlieka šuolių judesius. Atlieka įvairias įėjimo ir bėgimo užduotis. Žaidžia komandinus ir

<p>ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pustausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina aktų – rankos koordinacija, bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vaikšto laikydamasis už pakopų laipteliais aukštyn laikydamasis už turėklų ar suaugusiojo rankos. • Atispirdamas abiem kojomis pašoka nuo žemės, nušoka nuo laiptelio, peršoka liniją, spiria kamuolių. • Sustato kaladėles vieną ant kitos. • Eina keturpėčias (delnais, pralenda pro kliūti, išbando judėjimą veteje; ir keičiant padėtį erdvėje; judėjimą skirtingu tempu ir skirtingomis kryptimis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Judrius žaidimius. • Ivairiais būdais įveikia nesudėtingas kliūties. • Atlieka fizinius pratimus pamėgdžiodamas suaugusiją. • Atlieka įvairius fizinius veiksmus su kamuoliu. • Bando tiksliai atlkti jūdesius ranka, plaštaka, pirštais. • Grūdinasi natūraliais gamtos veiksniais: oru, saulės spinduliais, vandeniu. • Dalyvauja išvykose gamtoje.
<p>Nuostata Emocijų suvokimas ir raiška</p>	<p>Domisi savo ir kitų emocijomis, jausmais. Gebėjimai Atpažista bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažista ir pavadina pagrindines emocijas. • Vartoja emocijų raiškos žodelius ir pavadinimus. • Atpažista ir pavadina savo jausmus. • Suprantą kitų emocijas ir

<p>iprastose emocijas ir jausmus išreiškia kitiems būdais, žodžiai atliepiu elgesiu jausmus padeda).</p>	<p>Nuostata Nusiteikės valdyti emocijų raišką ir elgesį. Gebėjimai</p> <p>Laikosi susitarimų mandagiai, bendraudamas su kitais taikiai, bendraudamas su kitais kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo neskaudina įsiaudrinęs nusiraminti).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nuramina verkiantį vaiką: <ul style="list-style-type: none"> duoda jam žaislą, paglosto. Veidrodyme tyrinėja veido mimikas: <ul style="list-style-type: none"> „linkmas“, „piktas“, „verkia“, „džiaugiasi“. 	<ul style="list-style-type: none"> Moka įvairiai reikšti jausmus. Žaidžia įvairius žaidimus, skirtus emocijų atpažinimui. „Linkmas“ ir bando suprasti draugo išgyvenimus. 	<ul style="list-style-type: none"> Moka įvairiai reikšti jausmus. Žaidžia įvairius žaidimus, skirtus emocijų atpažinimui. Isklauso ir bando suprasti draugo išgyvenimus.
<p>Socialinė k. Savireguliacija ir savikontrolė</p>	<p>Nuostata Save vertina teigiamai. Gebėjimai</p>	<ul style="list-style-type: none"> Iprastoje aplinkoje gražiai sutaria, žaidžia su vaikais, dalinasi žaislais, užmiega vienas. Bendraudamas su kitaivais, suaugusiais valdo savo emocijas (pyktį, fizinę jėgą). Reaguoją į suaugusiojo pastabas, veido išraišką, balso emocijas, žodžius. Nusiraminimo, atspalaidavimo ieško suaugusiuju tarpe (ropščiasi ant keliių, tiesia rankas sakydamas o-pappa). Raminamas nustoja verkti. Bando laikytis suaugusiojo prašymų ir susitarimų. 	<ul style="list-style-type: none"> Pozityviai kalba apie save. Randa išeitį iš įvairių žaidybinių situacijų. Laikosi numatyto taisyklės tvarkos. Suratkia dėmesį klausymui, ieškai veiklai. Vengia konfliktų su aplinkiniais. Žino, kad spresti konfliktus reikia be smurto. 	<ul style="list-style-type: none"> Pozityviai kalba apie save. Randa išeitį iš įvairių žaidybinių situacijų. Laikosi numatyto taisyklės tvarkos. Suratkia dėmesį klausymui, ieškai veiklai. Vengia konfliktų su aplinkiniais. Žino, kad spresti konfliktus reikia be smurto.

<p>savigarba</p> <ul style="list-style-type: none"> Suprantą savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/ mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais.Palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, suprantą ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais. 	<ul style="list-style-type: none"> Parodo save nuotraukose, atpažista save veidrodyje. Pavadina keliais kūno dalis . Žaidžia savo rankytėmis (suneria, liečia viena kitą), tyrinėja savo kojelės, rankelės, liečia kitų vaikų atskiras kūno dalis, kai kurias pavadina: galvytę, akytęs nosytę, rankytės. Džiaugiasi kai ji įvertina, jam ploja, pagiria. Pradeda suprasti žodžius „galima“, „negalima“, suvokia, kad rankos judesiais galima išreikšti mintį: „atia“, „myliu“, „nu-nu-nu“. 	<ul style="list-style-type: none"> Save suvokia kaip asmenį „aš“. Apibūdina savo ir kitų išvaizdą. Atpažista save nuotraukose. Pasakoja apie save, šeimą, draugus. Pasitiki savimi ir savo sugebėjimais. Supranta savo augimą. 	<ul style="list-style-type: none"> Save suvokia kaip asmenį „aš“. Apibūdina savo ir kitų išvaizdą. Atpažista save nuotraukose. Pasakoja apie save, šeimą, draugus. Pasitiki savimi ir savo sugebėjimais. Supranta savo augimą. Lengvai atsiskiria nuo savo šeimos narių. Žaisdamas megdžioja suaugusiuosius. Prieikus kreipiasi pagalbos į suaugusiją. Pasitiki gerai pažistamais suaugusiaisiais. Atsargiai elgiasi su nepažistamaisiais. Žino į kokius žmones ar tamybas gali kreiptis ištikus nelaimei.
<p>Socialinė k.</p> <p>Santykiai su suaugusiaisiais</p>	<p>Nuostata</p> <p>Nusiteikės geranoriškai bendrauti bendradarbiauti su suaugusiaisiais.</p> <p>Gebėjimai</p> <p>Pasitiki pedagogais, juos gerbia, raimai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsai reiškia jiems savo nuomone, tariasi,</p>	<ul style="list-style-type: none"> Dažniausiai vykdo auklėtojos ar suaugusiuų suprantamus nurodymus, prasymus; kreipiasi į ji paragbos. Akivaizdžiai parodo prierašumą, besirūpinančio suaugusiojo, mėgsta žaisti kartu su juo, stebi ir mėgdojoja jo žodžius, veiksmus. 	<ul style="list-style-type: none"> Lengvai atsiskiria nuo savo šeimos narių. Žaisdamas megdžioja suaugusiuosius. Prieikus kreipiasi pagalbos į suaugusiją. Pasitiki gerai pažistamais suaugusiaisiais. Atsargiai elgiasi su nepažistamaisiais. Žino į kokius žmones ar tamybas gali kreiptis ištikus nelaimei.

	<p>derasi; žino kaip reikia elgtis nepažystamaisiais suaugusiaisiais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nori veikti savarankiškai ir tikisi suaugusiojo palaikymo, pagyrimo. Bendrauja, ieško ryšio su kita ismė. Džiaugiasi, krykštauja pamatęs savo mamaą ar tėtį, bėga pas juos. 	<ul style="list-style-type: none"> Mandagiai bendrauja su suaugusiais. 	<ul style="list-style-type: none"> Mandagiai bendrauja su suaugusiais. 	<ul style="list-style-type: none"> Ivardina kas yra draugas (-ai). Padeda kitam vaikui. Tolerantiškai bendrauja. Tariasi dėl bendros veiklos. Žaidžia bendrus žaidimus. Žino netinkamo elgesio pasekmes. Reaguojasi į kitų draugų emocijas (verkia, juokiasi kartu). Atsistoja prieš kitą vaiką veidas į veidą, žiūri į akis, nusiypso. Duoda kitam vaikui žaislą, mokosi jį imti iš kito, dalintis. Ramiai, draugiškai žaidžia greta kitų vaikų. Audringai reiškia teises į savo daiktus, žaislus, nori kito vaiko jam patinkančio žaislo. Klausosi ir supranta ką sako suaugusieji, vaikai. Apžiūri žaisliukus, figūrelės; pasako ar parodo atskiras kūno dalis, juos kalbina.
<p>Socialinė k. Santykiai su bendramžiais</p>	<p>Nusiteikės geranoriškai bendradarbiauti su suaugusiaisiais.</p> <p>Gebėjimai</p> <p>Suprantą, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (suprantą kitų norus, dalijasi žaislais, tarsi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas suprantą savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Pamatęs draugą, žiūri jam į veidą, bando paliesti aki, nosi, tempia už plaukų. Reaguoja į kitų draugų emocijas (verkia, juokiasi kartu). Atsistoja prieš kitą vaiką veidas į veidą, žiūri į akis, nusiypso. Duoda kitam vaikui žaislą, mokosi jį imti iš kito, dalintis. Ramiai, draugiškai žaidžia greta kitų vaikų. Audringai reiškia teises į savo daiktus, žaislus, nori kito vaiko jam patinkančio žaislo. 	<ul style="list-style-type: none"> Ivardina kas yra draugas (-ai). Padeda kitam vaikui. Tolerantiškai bendrauja. Tariasi dėl bendros veiklos. Žaidžia bendrus žaidimus. Žino netinkamo elgesio pasekmes. Reaguojasi į prašymus. Mokosi išklausyti kalbantįjį. Atsako į klausimus. Pavadina aplinkos daiktus, reiškinius. 	<ul style="list-style-type: none"> Ivardina kas yra draugas (-ai). Padeda kitam vaikui. Tolerantiškai bendrauja. Tariasi dėl bendros veiklos. Žaidžia bendrus žaidimus. Žino netinkamo elgesio pasekmes. Reaguojasi į prašymus. Mokosi išklausyti kalbantįjį. Atsako į klausimus. Pavadina aplinkos daiktus, reiškinius. 	<ul style="list-style-type: none"> Ivardina kas yra draugas (-ai). Padeda kitam vaikui. Tolerantiškai bendrauja. Tariasi dėl bendros veiklos. Žaidžia bendrus žaidimus. Žino netinkamo elgesio pasekmes. Reaguojasi į prašymus. Mokosi išklausyti kalbantįjį. Atsako į klausimus. Pavadina aplinkos daiktus, reiškinius.
<p>Komunikavimo k. Sakytinė kalba</p>	<p>Nusiteikės išklausyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.</p> <p>Gebėjimai</p> <p>Klausosi ir supranta kitų</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nusiteikės išklausyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba. 	<ul style="list-style-type: none"> Klausosi ir supranta ką sako suaugusieji, vaikai. Apžiūri žaisliukus, figūrelės; pasako ar parodo atskiras kūno dalis, juos kalbina. 	<ul style="list-style-type: none"> Mokosi išklausyti kalbantįjį. Atsako į klausimus. Pavadina aplinkos daiktus, reiškinius. 	<ul style="list-style-type: none"> Mokosi išklausyti kalbantįjį. Atsako į klausimus. Pavadina aplinkos daiktus, reiškinius.

Komunikavimo k.	Nuostata	SKAITYMAS	SKAITYMAS
Domisi k.	Domisi rašytiniai	Domisi, varto, liečia,	Domisi ir varto knygeles.
kalbėjimą, kalba su suaugusiaisiais vaikais, laisvai savo patirij, intuityviai junta kalbos groži.	<ul style="list-style-type: none"> Paprasius atnešti daiktą, jo ieško, suranda ir atneša, kartoją siūlomus judesius. Atsako į išreikšdamas išgyvenimus, mintis, žodžius. Savo išpūdžius išsako trumpais sakiniams. Varto, žiūrinėja knygelės bando apie gryvūnus, sakytį garsų junginius: miau-miau, au-au, čir –čir ir kt. Ploja katutes, čiauška garsų junginius, „savo“ kalba, kartoją paprastus jam sakomus žodžius: duok, noriu, ačiū ir kt. Mimika, gestais, trumpais žodeliais atsako į klausimus, suaugusiojo prašymus. Kartu su suaugusiuoju deklamuoją eilėraštukus, užbaigia pasakas. Pasisveikina ir atsisveikina, atkartoja atskirus žodelius ir bando tarti žodžius („labas“, „ate“). 	<ul style="list-style-type: none"> reiškinius. Deklamuoja eilėraščius. Atkartoja pasakas. Vartoja apibendrinančius žodžius. Vartoja apibendrinančius žodžius. Kalboje vartoja daiktavardžius ir kitas kalbos dalis. Dalyvauja pokalbiuose, žodiniuose žaidimuose. Išgirsta pirmą ir paskutinį žodžio garsą. Moka suformuluoti klausimą. Paaiškina kai kurį žodžių reikšmę. Plečia žodyną naujais žodžiais, naujomis savokomis. Suvokia pokalbio, pasakojimo, skaitomo kūrinio eiga. Daiktus pavadina maloninius žodeliais. Deklamuoja savo sukurtus kūrinėlius. Žaidžia garsais, žodžiais. Moka keisti balso intonaciją, tempą ir kt. Suprantą, kad kūrinys turi pradžią, pabaigą, vidurį. Išgirsta visus garsus žodyje ir pasako juos eilės tvarka. 	<ul style="list-style-type: none"> Deklamuoja eilėraščius. Atkartoja pasakas. Vartoja žodžius. Kalboje vartoja daiktavardžius ir kitas kalbos dalis. Dalyvauja pokalbiuose, žodiniuose žaidimuose. Išgirsta pirmą ir paskutinį žodžio garsą. Moka suformuluoti klausimą. Paaiškina kai kurį žodžių reikšmę. Plečia žodyną naujais žodžiais, naujomis savokomis. Suvokia pokalbio, pasakojimo, skaitomo kūrinio eiga. Daiktus pavadina maloninius žodeliais. Deklamuoja savo sukurtus kūrinėlius. Žaidžia garsais, žodžiais. Moka keisti balso intonaciją, tempą ir kt. Suprantą, kad kūrinys turi pradžią, pabaigą, vidurį. Išgirsta visus garsus žodyje ir pasako juos eilės tvarka.
		SKAITYMAS	SKAITYMAS
		Domisi ir varto knygeles.	Domisi ir varto knygeles.

Rašytinė kalba	ženkliais, simboliais, skaitomu tekstu. Gebėjimas Atpažista ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.	apžiūrinėja formato, žaislines knygeles, paveikslėlių kar, au –au.	ivairaus medžiagos rodo paveikslėlių sako: kar –	žodžiu.	• Atpažista, įvardina kai kuriuos kuriuos simbolius. Imituoja skaitymą. Saugo ir tausoja knygas. Žino keletą abécélės raidžių. Supranta žodžių: puslapis, sakinys, žodis, raidė reikšmę. Supranta žodžių: puslapis, sakinys, žodis, raidė reikšmę. Supranta žodžių: puslapis, sakinys, žodis, raidė reikšmę. Supranta žodžių: puslapis, sakinys, žodis, raidė reikšmę. Suvokia skaitymo kryptį. Suvokia skaitymo kryptį. Sugalvoja pavadinimus paveikslėliams, knygelėms. RAŠYMAS Domisi priemonėmis, nupieštais paveikslėliais, simboliais, klausinejā	• Atpažista, įvardina kai simbolius. Imituoja skaitymą. Žino keletą abécélės raidžių. Supranta žodžių: puslapis, sakinys, žodis, raidė reikšmę. Suvokia skaitymo kryptį. Isiklauso ir girdi atskirus žodžio garsus. Skiria žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Atpažista ir pavadina kelis skiriamuosius ženklus. Bando skaityti trumpus žodžius.
				RAŠYMAS	Domisi rašymo priemonėmis, jomis naudojasi. Bando nukopijuoti raides. Kopijuoją, piešia, mègina parašyti ar parašo savo vardą spausdintinėmis raidėmis. Dėlioja įvairias dėliones su raidėmis. Kopijuoją raides, paprastus žodžius.	• Domisi rašymo kryptį. Bando rašyti elementarius žodelius.
Pažinimo k.	Nuostata	Nori pažinti bei suprasti	Stebi, tyrinėja įstaigos, grupės aplinką, domisi	• Atpažista, įvardija, pavaizduoja 3-5 augalus,	• Atpažista, įvardija, pavaizduoja 3-5 augalus,	• Atpažista, įvardija, pavaizduoja 3-5 augalus,

Pažinimo k.	Nuostata	SKAIČIAVIMAS	SKAIČIAVIMAS
Ap linkos pažinimas	Nusiteikės pažinti	Sugeba pasakyti ar	Pradeda skaičiuoti, lyginti
<p>save ir aplinkinių pasaulių, džiaugiasi sužinojės ką nors nauja.</p> <p>Gebejimai</p> <p>Ivardija ir bando socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamają vietą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir norai mokosi ja naudotis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> joje esančiais daiktais; žino jų laikymo vietą. Žaidžiant mokosi daiktą paimti ir su auklėtojos pagalba padėti ji atgal į vietą. Pastebi pasikeitimų • Apžiūrinėja naują aplinką, paduotus daiktus, trumpam atkreipia dėmesį į save veidrodyste. Domisi gamta ir jos reiškiniais. Vaikštinėdami kieme klausinėja, stebi, liečia akmenukus, smilę, gyvūnus ir t.t.). Liečia ragauja, uodžia, krato, judina, paima, deda vieną prie kito žaislus ir kitus daiktus. Renka gamininę medžiagą. Pamiègdžiodami suaugusius bando šukuotis, šluostytį stala, paduoti maisto naminiam gyvūnui, palaistytį augalą ir pan. Kelių žodžių sakinius kalba apie savo šeimą. 	<ul style="list-style-type: none"> gyvūnus, daiktus Skiria metų laikus, ivardija paros ciklą, sieja su savo gyvenimo ritmu. Skiria atskirus gamtos reiškinius, dangaus kūnus. Pasakoja apie save, kur gyvena, kas patinka. Pasakoja apie savo šeimą, pasako tėvelių profesijas. Domisi, ieško, randa, tyrinėja, analizuoją gamtoje surastą gamininę medžiagą. Paziusta, pavadina pagrindines spalvas. Ridena, skraidina, grupuoja grupėje esančius daiktus. Skiria gyvūnus ir ju jauniklius, juos pavadina, ivardina kur gyvena. Nusako daikto pagaminimo seką. Žino, kad reikia taupyti vandenį ir kt. gamtos dovanas. Domisi kompiuteriu bei kt. techninėmis priemonėmis. Skiria realybę nuo prasimanytų, fantazijų. Samprotauja apie profesijos pasirinkimą. 	<ul style="list-style-type: none"> gyvūnus, daiktus Skiria metų laikus, ivardija paros ciklą, sieja su savo gyvenimo ritmu. Skiria atskirus gamtos reiškinius, dangaus kūnus. Pasakoja apie save, kur gyvena, kas patinka. Pasakoja apie savo šeimą, pasako tėvelių profesijas. Domisi, ieško, randa, tyrinėja, analizuoją gamtoje surastą gamininę medžiagą. Paziusta, pavadina pagrindines spalvas. Grupuoja grupėje esančius daiktus. Skiria gyvūnus ir ju jauniklius, juos pavadina, ivardina kur gyvena. Nusako daikto pagaminimo seką. Žino, kad reikia taupyti vandenį ir kt. gamtos dovanas. Domisi kompiuteriu bei kt. techninėmis priemonėmis. Skiria realybę nuo prasimanytų, fantazijų. Samprotauja apie profesijos pasirinkimą.
			● Pradeda skaičiuoti, lyginti

Meninė k.	Nuostata	MUZIKA, ŠOKIS	MUZIKA, ŠOKIS	MUZIKA, ŠOKIS
Meninė raiška	Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. Gebėjimai Spontaniskai ir savitai reiškia išpūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.	<ul style="list-style-type: none"> Idėmrai klausosi muzikos ir aplinkos garsų, megdžioja suaugusyųq intonacijas, balso muzikos garsus, dviejų – trijų garsų melodijas. Spontaniskai žaidžia balso intonacijomis. Skambant ritmiškai tūpčioja, stuksena daiktui. Drauge su žaidžia žaidimuis, imituoja rankų, žaidimuis, žaidžia rankų tekstą muzikinius muzikinius kūno muzikinius žingsniuoja, bėga, apsisuka). Susipažista ir klausosi įvairių kūrinelių. Mégdžioja žaidiminių judesius, žaidžia rankų ir kojų judesiais reaguodamas į muziką. 	<ul style="list-style-type: none"> Dainuoja trumpas, aiškaus ritmo dainas. Tyrinėja savo galimybes. Žaidžia vaizduojamuosis ūkių. Žaidžia vaizduojamuosis ūkių. Klausosi šokamuosis ūkių. Klausosi instrumentinės muzikos įrašą, „gyvos“ muzikos. Atpažista kai kuriuos instrumentus. Ritminkais, instrumentais dainoms, melodijoms. 	<ul style="list-style-type: none"> Dainuoja trumpas, aiškaus ritmo dainas. Tyrinėja savo galimybes. Žaidžia muzikinius ūkius. Žaidžia vaizduojamuosis ūkių. Klausosi instrumentinės muzikos įrašą, „gyvos“ muzikos. Atpažista kai kuriuos instrumentus. Ritminkais, instrumentais dainoms, melodijoms.
VIZUALINĖ RAIŠKA				

		<ul style="list-style-type: none"> • Reiškia emocijas, išpūdžius dailės priemonėmis ir medžiagomis. • Savo piešiniuose ižvelgia daiktus ar įvykius.
<ul style="list-style-type: none"> • Klausydami auklėtojos skaitomas pasakos ir stebėdami jos judelius, bando juos atkartoti. • Imituoja dangaus kūnų, gamtos reiškinijų judelius (saulė šviečia, vėjas pučia ir kt.). 	<ul style="list-style-type: none"> • Reiškia emocijas, išpūdžius dailės priemonėmis ir medžiagomis. • Savo piešiniuose ižvelgia daiktus ar įvykius kūrybos procesą palydi pasakojuimu, komentavimu. 	<ul style="list-style-type: none"> • dailės priemonėmis ir medžiagomis. • Savo piešiniuose ižvelgia daiktus ar įvykius.
VIZUALINĖ RAIŠKA		
		<ul style="list-style-type: none"> • Stengiasi dainuoti kartu su suaugusiais, bando atlkti judelius. • Grodamas kokiui nors instrumentu, improvizuoja. • Susipažista su piešimo bando priemonėmis, piešti pinčeliu. • Mokosi taisyklingai laikyti piešimo priemonę. • Taškuodamas, keverzdamas linijomis, sparčiai pribrauko vieną po kito popieriaus lapus. • Eksperimentuoja, pratinais dažytį viena, vėliau keliomis spalvomis. • Eksperimentuoja tapymą kempine, pradžioje brauko lyg teptuku, vėliau nudžiunga pastebėję, kad baksnojant atsiranda daug

		<ul style="list-style-type: none"> • Minko nedidelį molio, plastilino gabala, bando sujungti atskiras detales, kočioja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Džiaugiasi ir grožisi savo ir kitų darbeliais. • Iš įvairių piešinių (daiktų ir kt.) geba išsirinkti, parodyti jam labiausiai patinkantį ir tai parodyti savo emocija, mimika ar judesiai. • Pastebi žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, apibūdina kai kuriuos muzikos, vaidybos, vizualaus meno, ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, daliąsi išgyvenimais, įspūdžiais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažista girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, ratelius, dailės kūrinius. • Reaguoja girdėdamas dainų garsų, žodžių, intonacijų skambesi. • Dainuoja, šoka, vaidina. • Išgirdęs jau girdėtą ir patikusią melodiją vaikas ima pagal ją niūnuoti, dainuoti ar šokti. • Dalyvauja trumpuose grupės pasirodymuose, renginiuose kartu su pedagogais ir tėveliais. • Paklaustas pasako, ar patiko muzikos kūrinėlis, dainelė, vaidinimas, darbelis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažista girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, ratelius, dailės kūrinius. • Reaguoja girdėdamas dainų garsų, žodžių, intonacijų skambesi. • Dainuoja, šoka, vaidina. • Grožisi ir gérissi savo ir kitų kūryba, • Skiria linksmą ir liūdną muziką. • Laisvai juda erdvėje. • Žaidžia mègstamus žaidimus, • Pats nusprendžia kada keisti veiklos pobūdį. • Ieško bûdų norimam daiktui gauti.
Sveikatos saugojimo k. Iniciatyvumas ir atkaklumas	Nuostata Gebėjimai Savo iniciatyva pagal	<ul style="list-style-type: none"> • Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais. • Tiesia kamuo liuką 	<ul style="list-style-type: none"> • Atkakliai rodo stiprų savojo „aš“ Nurodinėja, ką daryti (kitam asmeniui) p.vz.: sėsk čia! Paduok žaisla! • Laisvai juda erdvėje. • Žaidžia mègstamus žaidimus, • Pats nusprendžia kada keisti veiklos pobūdį. • Ieško bûdų norimam daiktui gauti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atkakliai rodo stiprų savojo „aš“ Nurodinėja, ką daryti (kitam asmeniui) p.vz.: sėsk čia! Paduok žaisla! • Laisvai juda erdvėje. • Žaidžia mègstamus žaidimus, • Pats nusprendžia kada keisti veiklos pobūdį. • Ieško bûdų norimam daiktui gauti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atkakliai rodo stiprų savojo „aš“ Nurodinėja, ką daryti (kitam asmeniui) p.vz.: sėsk čia! Paduok žaisla! • Laisvai juda erdvėje. • Žaidžia mègstamus žaidimus, • Pats nusprendžia kada keisti veiklos pobūdį. • Ieško bûdų norimam daiktui gauti.

<p>pomegius pasirenka veiklą, ilgam išstraukia ir ją plėtoja, geba praeisti veiklą po tam tikro laiko, kai pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p> <p>pedagogui, žiūri į akis, šypsosi. Žaidžiant su suaugusiuoju, tiesia delniuką, prašydamasis ji pakartoti.</p> <p>Bando idėti viena įdelį į kitą.</p> <p>Ima šukas ir šukuoja lėlę.</p> <p>Stebi kaip auklėtoja pastato bokštelių ir pats ima kaladėles, stato panašų bokštą.</p> <p>Veda pedagogą prie judančio žaislo. Prašo parodyti kaip reikia žaisti, ir jis pats žaidžia.</p>	<p>žiūri į akis, gauti.</p> <p>Laikosi taisyklę.</p> <p>Išbando naują veiklą.</p> <p>Prireikus kreipiasi pagalbos į draugus ar suaugusiją.</p> <p>Laikosi taisyklę.</p> <p>Išbando naują veiklą. Siekia savarankiškumo.</p> <p>Prireikus kreipiasi pagalbos į draugus ar suaugusiją.</p> <p>Ivedžia įvairius kliūčių ruožus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Laikosi taisyklę. • Išbando naują veiklą. • Prireikus kreipiasi pagalbos į draugus ar suaugusiją. • Laikosi taisyklę. • Išbando naują veiklą. Siekia savarankiškumo. • Prireikus kreipiasi pagalbos į draugus ar suaugusiją. • Ivedžia įvairius kliūčių ruožus.
<p>Nuostata</p> <p>Tyrinėjimas</p>	<p>Smausus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.</p> <p>Gebėjimai</p> <p>Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), maisto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, pajuto, patyrė.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Žino kaip reikia elgtis su pavojingais daiktais. • Domisi kaip naudotis naujais, nežinomais daiktais. • Paaškina kam skirtos pasirinktos priemonės. • Tyrinėja aplinkoje esančius daiktus. • Bando, ką galima ridenti, skraidinti. • Grupuoja daiktus. • Atlieka bandymus, tyrinėja, eksperimentuoja. • Stebi ir komentuoja besikeičiančią gamtą, aplinką.
<p>Pažinimo k.</p>		

	<ul style="list-style-type: none"> Tyrinėja viską, kas yra aplinkui; jie ima, juda, liečia, stebi, klauso, bando išardytį, bando sudėti, bendrauja su artimais žmonėmis ir vaikais. Kartoja tą patį žaidimą, prašo dar kartą paskaityti ta pačią knygutę, pažiūrėti filmuką ar paveikslėlij. 	<ul style="list-style-type: none"> aplinka: mėgsta stebeti, kaip auga augalai.
Socialinė K. Problemu sprendimas	<p>Nuostata</p> <p>Nusiteikės ieškoti išeicių kasdieniams bei issūkiams bei sunkumams įveikti.</p> <p>Gebėjimai</p> <p>Atpažista ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Žaidžia su vienas į kitą įdedamais indeliais. Kelis kartus bando didesnį indelių idėti į mažesnį. Susidūrės su kliūtimi pats ieško sprendimo būdų, nepasisekus, laukia auklėtojos pagalbos. Lauke renka gamtinę medžiagą (kankorėžius, kaštonus) dėlioja juos į eilę pagal dydį, grupuoja. Žaidžia stalo žaidimus (dėlioja kalandėles, kortelės), stebi, kartoja auklėtoujos veiksmus. Susidūrės su studetinga veikla, kliūtimi, išbando jau žinomus veikimo būdus. <ul style="list-style-type: none"> Bando spresti kilusius konfliktus. Prireikus tariasi su draugais ar suaugusiais, kreipiasi pagalbos. Sprendžia galvosūkius. Tyrinėja, išbando naujas veiklas. Supranta tam tikrų įvykių priežastis ir galimas pasekmes. Supranta tam tikrų įvykių priežastis ir galimas pasekmes.

<p>Meninė k.</p> <p>Kūrybiškumas</p> <p>Gebėjimai</p> <p>Jaučia laisvęs, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.</p> <p>Savitai reiškia savo įvairoje ieško veikloje, nežinomos informacijos, siūlo naujas, netiketas idėjas, ir jas savitai igyvendina.</p>	<p>Nuostata</p> <p>Piešia, keverzoja, tapo įvairius brūkštelėjimus, linijas visame lape.</p> <p>Bando tapyti keliomis spalvomis, atsiranda simboliai.</p> <p>Minko, maigo, spaudinėja, antspauduoja įvairiomis dailės raiškos priemonėmis.</p> <p>Astrandą naujus veiksmus (tapyti ant veidrodžio, ridenti, nardinti į vandenį ir kt.) ir taiko juos daiktų tyrinėjimui.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jaučia kūrybinės spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą. • Savitai reiškia savo įvairoje ieško veikloje, nežinomos informacijos, siūlo naujas, netiketas idėjas, ir jas savitai igyvendina. 	<ul style="list-style-type: none"> • Piešia, keverzoja, tapo įvairius brūkštelėjimus, linijas visame lape. • Bando tapyti keliomis spalvomis, atsiranda simboliai. • Minko, maigo, spaudinėja, antspauduoja įvairiomis dailės raiškos priemonėmis. • Astrandą naujus veiksmus (tapyti ant veidrodžio, ridenti, nardinti į vandenį ir kt.) ir taiko juos daiktų tyrinėjimui.
<p>Pažinimo k.</p> <p>Mokėjimas mokyti</p> <p>Noriai džiaugiasi tuo ką išmoko.</p> <p>Gebėjimai</p> <p>Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas</p>	<p>Nuostata</p> <p>Vaikai mėgdžioja suaugusius: valo žaisliniu dulkių siurbliu kambari, lygina drabužius, dengia stala, rengiasi palta ima piniginę „eidamas į parduotuvę“, kloja lovą, skambina telefonu ir t.t.</p> <p>Su kitais bendraamžiais vaidina nedideles</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Noriai džiaugiasi tuo ką išmoko. • Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaizdingai pasakoja, kuria istorijas. • Sugalvoja įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų. • Eksperimentuoja, tyrinėja, kuria, gamina. • Ivardija pojūčius kuriuos sukelia į jo sukurti dailės kūriniai. • Eksperimentuoja su įvairiomis dailės raškos priemonėmis. • Antrines žaliavas naudoja kūrybinėje veikloje. • Išbando įvairius veiksmus su daiktu. • Parodo, pasako, ką nori išmokti. • Pasūlė naujų žaidimų, kitos veiklos. • Imasi iniciatyvos, suvokia ir komentuoja padarinius. • Pasako, ką veikė ir ką

	informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.	scenėles: rūpinasi lelémis, vaizduoja koki gyvūnėli, automobilių ar traukiniu.	isimoko.	<ul style="list-style-type: none"> • Žino kur gali rasti reikiamaą informaciją, ar kas gali padėti ją surasti. • Mokosi stebėdamas suaugusijį, draugus. • Samprotauja apie mokymasi mokykloje.
--	---	--	----------	---

V. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMUI NAUDOJAMOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRIEMONĖS

Priemonės socialinei kompetencijai ugdyti

Priemonių grupės	Pagrindinės ugdymo priemonės	Papildomos ugdymo priemonės
1. Individualaus naudojimo priemonės	Asmeninis žaistis, albumas, segtuvas (su šeimos ar grupės gyvenimo nuotraukomis, piešimais ir kt.)	Pratybų knygelės; ūgio matuoklė; aplankai (darbeliams sudėti); kalendoriai (stalo, sienos, proginių) ir pan.
2. Bendro naudojimo priemonės	Popierinės kortelės vardui, užrašams; žaistai vaikams džiuginti (žaidimui su muilo, vandens burbulais, balionais); Lietuvos ir regiono žemėlapiai; Lietuvos Respublikos vėliava (maža); gaublys, saugaus eismo ir elgesio kortelės, knygėles, paveikslėliai, dėlionės, stalo žaidimai, nuotaiku kortelės; siužetinių žaistų (lėlės, vežimėliai, baldai, indeliai, drabužiai, įvairiu profesinių atributų; automobiliai, būties ir kt. daiktai; žaidimai poromis, ketiese (domino, loto); atspalaidavimo žaistai (minkštai žaistai, kamuoliukai spaudymui rankomis; priemonės šviesos ir šešelių žaismui; veidrodžiai; raminančios, aktyvinančios ir kt. muzikos įrašai ir kt.	Švenčių atributika (popierinės girlandos, širdelės, kaukės, žaistai eglutei, konfeti ir kt.); pasaulio žemėlapis, įvairūs vietovių, kelionių ir kt. žemėlapiai; Lietuvos Respublikos herbas, giminio miesto herbas; socialinio turinio vaikiškos knygos, žurnalai; interesų, talentų kortelės, paveikslėliai; poelgio-pasekmės paveikslėliai arba kartoninės dėlionės; siužetiniai ir minkštai žaistai, daiktų modeliai; žaistai, skirti žaidimui poromis (šachmatai, šaškės), keliese (ivairūs stalų žaidimai); žaislai-galvosūkiai; statybines detalės su sraigtais ir veržėmis (medinės, plastmasinės, metalinės ir kt.), kaladėliai (Duplo, Lego ir kt.), teminių jų rinkiniai, konstruktoriai, mozaikos, širmelės, užtiesalai, dėžės, krepšiai, pagalvėles, kilimėliai; vaikiška bižuterija (karoliai, segės, dirželiai), rūbų, skraistės ir kt., skirti persirenginėjimui, „puošimuisi“, kompiuterinių žaistų, skatinantys vaiką išbandyti naują ir kt.

Priemonės komunikavimo kompetencijai

Priemonių grupės	Pagrindinės ugdymo priemonės	Papildomos ugdymo priemonės
1. Individualaus naudojimo priemonės	Popierius (kortelės, juostelės, lapeliai); asmeninė knygele; rašiklai, piestukai; popierinių lipdukų (ivairaus dydžio kortelės); atvirukai, vokai, laiškų rašymo lapeliai ir kt.	Atskiri pratybų lapai, ivairių užduočių vaikui rinkinys; lipdukai-raidynai, skaitmenys; knygelių raidyneliui, žodyneliui sudaryti ir pan.
2. Bendro naudojimo priemonės	Knygos vaikams (knygelės, žurnalai, vaikiškos enciklopedijos, dailės albumai ir kt.); raidynai; žodžių kortelės, juostelės; stalų žaidimai su raidėmis, užrašais skirti kalbai ugdyti; kubeliai, automobiliai ir kt. su užrašais; pasakų, muzikos įrašai (kompaktiniai diskai, garso kasetės) ir kt.	Žaislinės knygelių vaikams (su iškirptais langeliais, perspektyviniu vaizdu, turinčios vaizdo ir garso efektų); pasakų veikėjų siluetai, figūrelės; skirtukai, žymekliai knygoms; simboliniai lipdukai; receptų knygos, telefonų knygos vaikų žaidimams, spausdinimo mašinėlė, kompiuteris, kompiuterinės programos (pvz.: programos, padedančios vaikui suvokti, kas yra šviesa, programos, skatinančios vaikus kurti muziką, modeliuoti daiktus, bandyti rašyti ir kt.)

Priemonės sveikatos saugojimo kompetencijai

Priemonių grupės	Pagrindinės ugdymo priemonės	Papildomos ugdymo priemonės
1. Individualaus naudojimo priemonės	Servetėlės, rankšluosčiai, dantų šepetėlis, pasta.	Pirštų, delnų, pėdų atspaudų darymo medžiagos (dažai, molis, smėlis ir kt.)

2.Bendro naudojimo priemonės	Higienos reikmenys (muilas); kaspinai, skraistės šokui; lankai, šokdynės, virvutės, kamuoliai, kėgliai, badmintonas; treniruoklai (battatas ir kt.); šiurkštūs, gruoblėti kilimėliai; sūpuoklės, sienečios, koperčios, laipiojimo virvės, gimbastikos suoleliai, čiužiniai; priemonės estafetėms, kliūtims; audeklo atraižos, elastingas popierius, rupus žvyras, nugludinti akmenėliai; paspirtukai; rogutės ir kt.	Kūno dažai; paveikslėliai, knygelės, dėlionės, loto augimo ir sveikatos temomis; vaikams pritaikyti indai ir stalo īrankiai, buities technika, skirta maistui ruošti, priemonės varstymui, segojimui, raišiojimui; įvairios spynos, užraktai ir raktai; kabliukai; užsklandos; kamuoliai, skirti šokuoti, suptus; supamieji žaislai; grūdiniomis priemonėmis (indai vandeninių ir kt.); riedantys žaislai (karučiai, automobiliai, traukiniai ir kt.) ir pan.
-------------------------------------	--	---

Priemonės meninei kompetencijai

Priemonių grupės	Pagrindinės ugdymo priemonės	Papildomos ugdymo priemonės
1.Individualaus naudojimo priemonės	Piešimo popierius; pieštukai, akvarelė, guašas, pírsų ir kt. dažai, teptukai ir kt.	Piešimo sąsiuvinis; spalvoto popieriaus rinkinys; guašas, žirkliės ir kt.
2.Bendro naudojimo priemonės	Priemonės tapymui, piešimui, lipdymui, kūrybiniams darbams (ivairių dažai: guašas, akvarelė, kreidelės, pastelė; klijai; balta ir spalvota kreida; pilki ir spalvoti pieštukai; ivairaus dydžio, pločio, storio teptukai; žirkliės, kanceliariniai peiliukai, pagaliukai ir kt.); priemonės darbo vietai uždengti; apranga darbui su dažais; širmelė ir kita įranga teatrui; pirštučių lėlės, lėlės marionetės, lėlės ant lazdelių ir kt.; apranga ir vaidybos atributika vaikams (skraistės, skrybelės, biziuterija, karūnos ir kt.); muzikos instrumentai (molimukai, akmenukai, lazdelės, metalofonai, smuikas, išilginė fleita, kanklės, akordeonas, ritminiai mušamieji instrumentai (perkusija) ar savos gamybos instrumentai); muzikos centras arba garso grotuvas, būtiniausi išrašai (populiari, klasikinė, liaudies, vaikų ir kt. muzika); muzikos ženklų rinkiniai muzikos raštui (penklinių, natų, pauzių ženklai) ir kt.	Priemonės tapymui, grafiniams, taikomosios dailės darbams (kempinės, voleliai; tušas, plunksna; adatos, vašelis, siūlai); štampavimo, antspaudavimo priemonės, formelės; molberai; muzikinės dėžutės, muzikiniai žaislai ir pan.

Priemonės pažinimo kompetencijai

Priemonių grupės	Pagrindinės ugdomo priemonės	Papildomos ugdomo priemonės
1.Bendro naudojimo priemonės	Vandenį gerantis popierius, vaškas, parafinas; žvakės; rašomoji lenta; lentynėlės, spintutes, dėžes, krepšiai žaislams, medžiagoms ir priemoniems; informaciniai leidiniai (knygos, plakatai, enciklopedijos, stalo žaidimai ir kt.); gryvūnų, augalų, gamtovaizdžių ir gamtos paminklų nuotraukos; skaičių, formų, dydžių, spalvių kortelės; priešingybų, priėžasties-pasekmės, nuoseklumo, dalies ir visumos paveikslėliai, kortelės; smėlis, akmenukai, vanduo, gamtinė medžiaga; didinamieji stiklai, indai ir priemonės eksperimentavimui (mégintuvėliai, piltnuvėliai, vamzdžiai, matuokliai, pipetės, kempinės, vandenį sugeriančios medžiagos, indai bei priemonės žaidimui su smeliu ir vandeniu, muilo burbulai, žaislinės plunksnos ir kt.); laikrodis, kompasas, termometrai (vandens, oro, kūno šilumos), statoskopas, įvairios ilgio matavimo priemonės, svirtinės svarstyklės; skaičiavimo pagaliukai, skaičiuotuvai, specialios didaktinės skaičiavimo priemonės; erdvinės ir plokštuminės geometrinės figūros; pinigų pavyzdžiai; žaislai tapatinimui, grupavimui, rūšiavimui, serijų dėliojimui; išardomieji ir sudedamieji žaislai, daiktų modeliai; aityvarai (popieriniai, plastmasiniai, medžiaginių ir kt.) ir pan.	Flanelinė lenta, kilnojamoji magnetinė lenta (su muzikiniais priedais); puodeliai, laistytuvai gėlėms, gėlių žemė; žmonių būties, profesijų atributai: įrankiai, rakandai (sodo įrankiai, namų tvarkymo priemonės, meistravimo įrankiai ir priemonės); tikra būtinė technika: radio aparatai, fotoaparatai, telefonai, žibintuvėliai; techniniai žaislai (žybsintys, pypintys; prisukami, inerciniai, elektriniai, t.y. su elementais); vėjo, vandens malūnai, parašutai; galvosūkiai, labirintai; gamtos garsų išrašai, filmuota medžiaga; magnetai ir pan.

Baldai: vaikiški staliukai, kėdutės, lovytės, spintelės, komodos, siužetiniai baldeliai, nameliai, suoliukai, sekcijos ir kt.

Pastaba. Individualias ir bendro naudojimo priemonės ugdomajai veiklai pedagogas pasirenka atsižvelgdamas į vaikų amžių, gebėjimus, pomėgius, individualias savybes, poreikius.

VI. NAUDINGOS INTERNETINĖS NUORODOS

Dailei ir darbelliams:

- Linksni darbellai ivairia tematika – <http://www.dltk-kids.com/>
- Tūkstančiai kūrybinių darbelių ivairiomis technikomis 2–15 metų vaikams – <http://www.makingfriends.com/>
- Origamio šalis – Orilandas – <http://www.oriland.com/index.asp>
- Lengvi lankstinių ir darbeliai vaikams – <http://www.tammyyee.com/origami.html>
- Popieriniai žaistai, modeliuukai, lektuvai, dovanos, kepurės, popierinės mašinos ir motociklai – <http://www.kinderart.com/>
- Puikūs 3D darbeliai iš popieriaus – <http://cp.c-j.com/english/3D-papercraft/index.html>
- Ivairūs origamio darbai su schemomis – <http://dev.origami.com/diagram.cfm>
- Viena didžiausių ir išsamiausių meno kolekcijų internete – <http://www.abcgallery.com/>
- Zinių apie meną: ivairios technikos pagrindiniai dailės principai, meno stilai, žymiausi menininkai, žaidimai. – <http://www.sanford-artadventures.com/>
- Mokykis piešti – <http://www.billybear4kids.com/Learn2Draw/Learn2Draw.html>
- www.rankdarbiai/piesimas-ant-akmens
- Dailei – www.lobzlik
- Origamis – www.kusudama

Filmuotos pamokėlės:

- <http://www.youtube.com/watch?v=CmKVMIFXs8&feature=related>
- <http://www.youtube.com/watch?v=HnfjBxNIfcY&feature=fvwrel>
- <http://www.youtube.com/watch?v=3krZoxsu6to&feature=related>
- <http://www.prittworld.com/lt/pritt-world/kurybines-idėjos/kaledos-ziemą/seniu-besmegenu-girlianda.html>

Pasakos, eileraščiai, mūslės, patarės:

- www.pasakukampelis.com.vyr.com
- www.portalas.dainutekstai.lt
- <http://eilerastukaivaikams.blogspot.com/2011/02/dziaugiasi-grobiu-peliukas-tai-bent.html> – eileraščiai, animaciniai filmukai, piešinukai vaikams, pirštukų žaidimai, eiliuotos pasakos, dainelės, melodijos.

Skaidrių kūrimui PowerPoint programa:

- www.heathersanimations.com
- <http://www.freeppt.net/animal-backgrounds.html>

<http://www.free-power-point-templates.com/education-powerpoint-slide-designs/>
Judantys paveikslėliai – www.smailikai.com

Paveikslėliai spalvinimui:
www.mors-papirklip.dk
www.coloring-pictures.net

Interaktyvios muzikos pamokoms:

[http://vma.emokykla.lt/moodle upc/moodle19/course/upc_category.php](http://vma.emokykla.lt/moodle/upc/moodle19/course/upc_category.php)
[http://www.emokykla.lt/svetaines/Lietuviu muzika/myweb2/index.htm](http://www.emokykla.lt/svetaines/Lietuviu_muzika/myweb2/index.htm)
[http://www.emokykla.lt/svetaines/vartai/lietuvos kompozitoriai/index.htm](http://www.emokykla.lt/svetaines/vartai/lietuvos_kompozitoriai/index.htm)
<http://www.musictechteacher.com/musicquizzes.htm>
http://www.musictechteacher.com/quiz_help_instrument.htm
http://www.musictechteacher.com/quiz_help_majorscales.htm
http://www.musictechteacher.com/quiz_rhythmquiz01.htm
http://www.bbc.co.uk/northernireland/schools/4_11/music/mm/index.shtml
Lopšinės – <http://www.lopsiniuradijas.lt/>

Tiesioginė transliacija iš Kalėdų senio ofiso:

http://www.santaclauslive.com/main.php?link=santa_claus_live&kieli=eng&pid=2

Senoji animacija:

<http://smailas.net/>
<http://www.yaikam.eu/>
www.pasakukampelis.comyr.com

Naudingos svetainės:

<http://www.bitute.lt>
<http://www.tindirindi.lt>
<http://www.emokykla.lt/lit.php>
Elektroninė enciklopedija – <http://www.ipc.lt>
Ar žinai, kad... – www.lizdas.lt

http://www.ikimokyklinis.lt/tinklapio_skiltynje, „Biblioteka“ galima rasti keletą vaikams skirtų trumpų filmukų saugos tema, kuriuose veikėjas šuo Amsis pasakoja, kaip dera elgtis vienose ar kitose situacijose. Pavyzdžiu, filmuke „Kelyje“ (<http://www.ikimokyklinis.lt/index.php/biblioteka/metodiniai-leidiniai/lietuvos-policiai-vaikams--kelyje-5869>).
<http://www.upc.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis/medziaga.php>

Mokomosios priemonės vaikams:

<http://www.ziburelis.lt/>

Kalbai ugdyti, logopediniai užsiėmimai, straipsniai – [http://www.elogpedai.lt](http://www.elogopedai.lt)
<http://www.sesioszasyt.lt>

VII. UGDYMO PASIEKIMAI IR VERTINIMAS

Vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdomosi ypatumus bei daromą pažangą kaupimas ir apibendrinimas. Vertinimo sampratos pamatas – atskleisti, ką vaikas žino ir gali, kokie jo pasiekimai. Nuolat stebint vaiką, stengtis išsiaiskinti, ką jis labiausiai mėgsta veikti, kokius žaidžia žaidimus, kas jam kelia baimę, kas nepatinka, kokia dažniausiai būna jo nuotaika, kaip jis bendrauja su suaugusiaisais, kaip reiškia pyktį. Be to, kas būdinga jo raidai ir pasaulio pažinimo būdui, kokie jo pomėgiai, poreikiai, elgesio ypatumai, ar jis moka klausyti, ar girdėti, kas jam sakoma.

Vertinimą atlieka vaiką ugdančios mokytojos, logopedė, tėvai.

Vertinimo medžiaga dokumentuojama vaiko pasiekimų aplankė. Vaiko vertinimo duomenys neviešinami, garantuojamas aplanko laikymo saugumas.

Vaiko pasiekimai vertinami periodiškai: nuo rugpjūčio pradžios iki spalio pabaigos, kad pažinti vaiką, nustatyti jo pasiekimų lygi, bei numatyti jo ugdomo kryptis ir uždavinius, ir nuo gegužės pradžios iki birželio pabaigos, kad būtų galima stebeti vaiko ugdomosi ir ugdomo turinio proceso ryšį. Iškilus būtinybėi taikomas tarpinis vertinimas.

Vertintojai nustato, kuriamė pasiekimų žingsnyje yra vaikas, palygindami jo kalbos, bendravimo, elgesio situacijas, kūrybos darbelius su pasiekimų žingsnių aprašymus.

Informacija pateikiama tėvams susirinkimui ir individualių pokalbių metu.

VIII. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimas Nr. XII-745 „Dėl Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos patvirtinimo“.
 2. Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 (su aktualiais pakeitimais).
 3. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Projektas „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra“.
 4. Ankstyvojo ugdymo vardovas. Monkevičienė O., Tarasoviene A., Bartkevičienė V., Matlašaitiene R., Gražienė V., Glebuvienė V., Katinienė A., Rimkienė R., Juraitienė I., Aukštakalnytė D., Vilnius. 2001.
 5. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Gražienė V., Rimkienė R., Vilnius. 1993.
 6. Tautinė mokykla. Kaunas. 1989.
 7. I vaikų orientuotų grupių kūrimas. Caughlin P. A., Vilnius.1997.
 8. Vaiko teisių konvencija. Lietuvos nacionalinis UNICEF komitetas. 2000.
 9. Raidos psichologija. Žukauskiene R., Vilnius. 1996.
 10. Vaikų brandumas mokyklai. Vilnius. 2001.
 11. Mažųjų sporto abécéle. Adaškevičienė E., Kaunas. 1990.
 12. Vaiko muzikinės kultūros ugdymas darželyje. Katinienė A., Vilnius. 1998.
 13. Žaidžiame kalbą darželyje. Sirtautas V., Sirtautienė D. 1993.
 14. Kaip ugdyti vaikų kurybingumą. Cameron J., Vilnius, 2015.
 15. Vaikų dailės terapinis aspektas. Brazauskaitė A., Vilnius, 2015.
-

IX. PRIEDAI

1 priedas

Pasvalio r. Pumpėnų gimnazijos ikimokyklinio ugdymo

“ _____ “ grupé;
20 -20 m. m.

Vaiko ugdymo(-si) ir pažangos vertinimas

Vaiko vardas, pavardė _____, vaiko amžius _____

Nr.	VEIKLOS SRITIS	ŽINGSNIS (ruduo)	ŽINGSNIS (pavasaris)
1.	KASDIENINIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI		
2.	FIZINIS AKTYVUMAS		
3.	EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA		
4.	SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ		
5.	SAVIVOKA IR SAVIGARBA		
6.	SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS		
7.	SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS		
8.	SAKYTINĖ KALBA		
9.	RAŠYTINĖ KALBA		
10.	APLINKOS PAŽINIMAS		
11.	SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS		
12.	MENINĖ RAIŠKA		
13.	ESTETINIS SUVOKIMAS		
14.	INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS		
15.	TYRINĖJIMAS		
16.	PROBLEMU SPRENDIMAS		
17.	KŪRYBIŠKUMAS		
18.	MOKĖJIMAS MOKYTIS		

Mokytoja: _____
(vardas, pavardė) _____
(parašas) _____

(vardas, pavardė) _____ (parašas) _____

Pasvalio r. Pumpėnų gimnazijos Kalno skyriaus ikimokyklinio ugdymo

“ _____ “ grupé;
20 -20 m. m.

Vaiko ugdymo(-si) ir pažangos vertinimas

Vaiko vardas, pavardė _____, vaiko amžius _____

Nr.	VEIKLOS SRITIS	ŽINGSNIS (ruduo)	ŽINGSNIS (pavasaris)
1.	KASDIENINIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI		
2.	FIZINIS AKTYVUMAS		
3.	EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA		
4.	SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ		
5.	SAVIVOKA IR SAVIGARBA		
6.	SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS		
7.	SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS		
8.	SAKYTINĖ KALBA		
9.	RAŠYTYNĖ KALBA		
10.	APLINKOS PAŽINIMAS		
11.	SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS		
12.	MENINĖ RAIŠKA		
13.	ESTETINIS SUVOKIMAS		
14.	INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS		
15.	TYRINĖJIMAS		
16.	PROBLEMŲ SPRENDIMAS		
17.	KŪRYBIŠKUMAS		
18.	MOKĖJIMAS MOKYTIS		

Mokytoja: _____ (vardas, pavardė) _____ (parašas)

(vardas, pavardė) _____ (parašas) _____

Pasvalio r. Pumpėnų gimnazijos
Mikoliškio skyriaus ikimokyklinio ugdymo

Vaiko ugdymo(-si) ir pažangos vertinimas

Vaiko vardas, pavardė _____, vaiko amžius _____

Nr.	VEIKLOS SRITIS	ŽINGSNIS (ruduo)	ŽINGSNIS (pavasaris)
1.	KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI		
2.	FIZINIS AKTYVUMAS		
3.	EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA		
4.	SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ		
5.	SAVIVOKA IR SAVIGARBA		
6.	SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS		
7.	SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS		
8.	SAKYTINĖ KALBA		
9.	RAŠYTYNĖ KALBA		
10.	APLINKOS PAŽINIMAS		
11.	SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS		
12.	MENINĖ RAIŠKA		
13.	ESTETINIS SUVOKIMAS		
14.	INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS		
15.	TYRINĖJIMAS		
16.	PROBLEMU SPRENDIMAS		
17.	KŪRYBIŠKUMAS		
18.	MOKĒJIMAS MOKYTIS		

Mokytoja: _____
(vardas, pavardė) _____
(parašas)

(vardas, pavardė)